

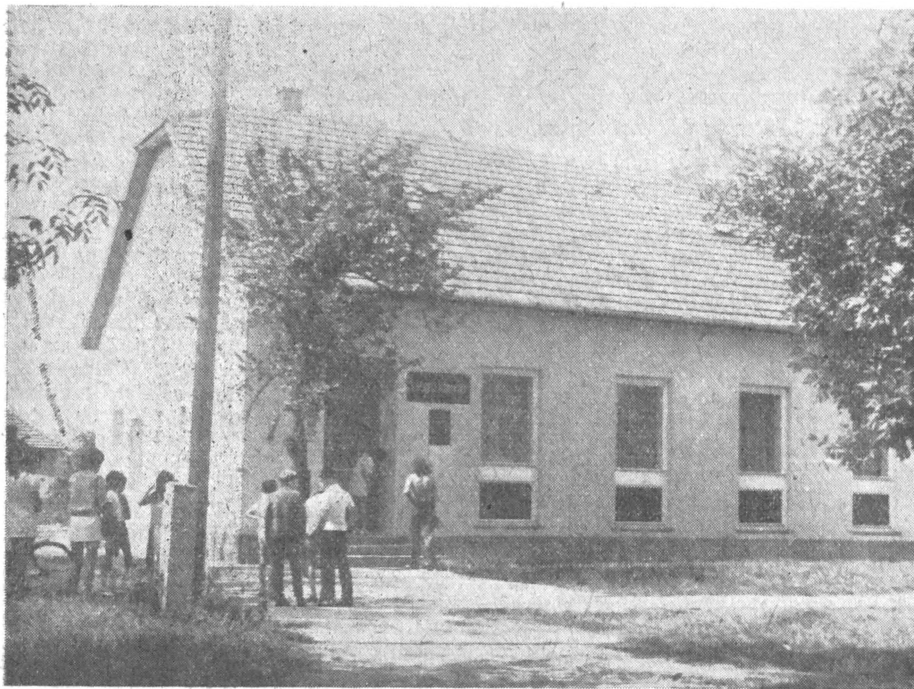
Új falusi könyvtárak felkiáltó és kérdőjelekkel

Az alkotmány napi ünnepségek kapcsán két Petőfi-emlékkönyvtárt is felavattak: az egyiket a Csongrád megyei *Ásotthalmon*, a másikat a Pest közelében fekvő Tök községben. Mindkét könyvtárnak megvan a maga érdekessége, és sajátos arculata miatt mindkettő érdemes a bemutatásra.

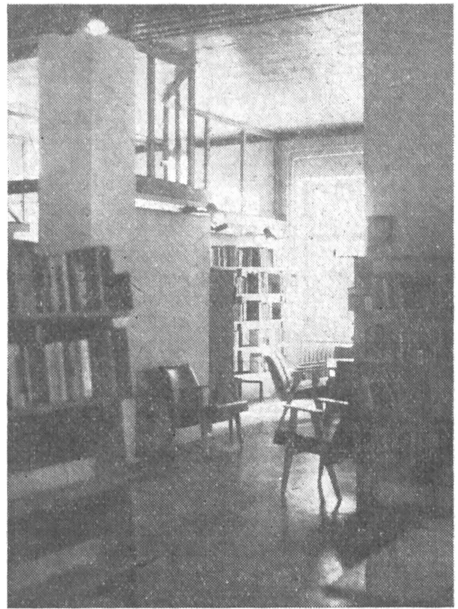
Az ásoththalmi könyvtár jelentőségét az adja meg, hogy ez *Csongrád megye első valóban korszerű falusi könyvtára*, s remélhetőleg immár példa is lesz a megyében: mérce, amelyhez igazodni kell, minta, amelyet érdemes felülmúlni. A megyében 1970-ben már felépítettek egy nagyon ízléses, vonzó könyvtárt, a Makói Városi-Járási Könyvtárt. Ez azonban nagysága miatt a falusi tanácsokat nem ösztönözhetette kellőképpen; az igazi húzóerőt, a „falusi fazonú” könyvtár követésre készítő példáját az ásoththalmi könyvtár szolgáltatja majd az egész megyének. De az új könyvtár a hely életében is nagyon fontos szerepet tölt be, igen nagy tudatformáló feladatok várnak rá. Ezek jórészt a község múltjából fakadnak:

A szép számú nehéz életű magyar települések között ugyanis Ásotthalom a legnehezebb sorsúak közé tartozik. Neve korábban Atokháza volt; pár évtizede a

Pipás Pista-féle gyilkosságokról vált hírhedtté, de még néhány éve is egy boszorkányügye vert fel nagy port az országban. (Erre a televízió néző könyvtárosok bizonyára még emlékeznek.) A múltat részben a kedvezően alakuló külső körülmények szorítják ki a faluból, hisz az olajkutak mind közelebb hatolnak a településhez, s velük együtt nyomul előre a technikai civilizáció és az új életvitel, az iskolázottsággal és a művelődési intézmények jó munkájával pedig az emberek belső „átépülése” járhat együtt. Az ásoththalmi tanács felismerte a könyvtár nagy *emberformáló lehetőségeit*, és a mostoha körülmények között működő könyvtár jó munkája — mindenekelőtt kitűnő gyermekmunkája — láttán és hatását tapasztalván szívesen vállalta az új létesítmény kialakításával járó óriási áldozatokat, sőt a lakosságot is mozgósította a könyvtár támogatására. Amint *Barna László*, a megyei tanács művelődésügyi osztályának helyettes vezetője avató beszédében elmondotta: az építkezéssel a helyi párt-szervezet is foglalkozott, a különféle munkákban pedig segítettek a szövetszervezetek, a határőrség KISZ-szervezete és az olajbányászok szocialista brigádjai. (A segítők névsorát *Börccsök Szilveszter* párt-

Az ásoththalmi Petőfi-emlékkönyvtár épülete

Tök község Petőfi-emlékkönyvtárának felnőtt- és gyermekrésze (Gerő Gyula felvételei)

títkar az erdészettel és az állami gazdasággal egészítette ki.) Egyébként a szakmunkákban különösen jeleskedő *olajbányászok* gesztusa egyáltalán nem volt véletlen: a könyvtár ugyanis az olajkutaknál dolgozó brigádokat már előzőleg könyvvel látta el, letéteket adott nekik.

A helyi segítségen kívül a megyei tanács (147 000 Ft-tal) és az országos Petőfi-emlékkönyvtári alap is támogatta az új intézmény kialakulását, sőt — a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának juttatását beleszámítva — az alapból Ásotthalom kapta a legmagasabb összeget (115 000 Ft) a községi könyvtárak kategóriájában. A támogatás mértékének megállapításakor a Művelődésügyi Minisztérium a helyi körülményeket éppúgy figyelembe vette, mint az új létesítmény várható hatását a megye könyvtárügyére. Amint képeink is bizonyítják, a támogatás jól gyümölcsözőtt.

Az egykori magánházból átalakított könyvtár kívülről középület jellegűvé vált, belül szakszerűen elrendezett és izléses otthonná, amely közintézmény volta ellenére minden bizonnyal jó irányban fog hatni a falusi családok lakáscsinosító, környezetalakító buzgalmára is. Alapterülete 180 négyzetméter. (Ez elegendő, mert a község 5900 lakosából csak ezernél kevesebb lakik a központi településen, a többség a tanyavilágban és a külterületeken él, melyeket a könyvtár 15 letéti hely segítségével lát el olvasnivalóval.) Az olvasó a könyvtár előterén keresztül az ol-

vasószolgálati térbe jut, amelynek szemközti részében található a felnőtt-részleg és a tőle fallal elválasztott, de a közös övezetek felé nyitott gyermekkönyvtár. A felnőttek és a gyermekek közös kölcsönző pultjától balra a folyóiratok és a kézikönyvek olvasósarka, a pult mögött pedig az iroda található. A Petőfi-kiállítás az olvasói tér bejárati részébe került, mindenkinek el kell haladnia előtte. Az épületben van még a központi fűtés kazánháza, valamint a mosdók és a padlásfeljáró-kéziraktár helyisége is. A könyvtárhoz szükség esetén toldalék részek építhetők.

Az olvasók száma az elmúlt év végén 1275 volt. A könyvek száma 12 000, az újságoké, folyóiratoké 70. A várható nagyobb forgalomra való tekintettel a nyitvatartási időt kiterjesztették: *minden hétköznap 9-től 18 óráig tart nyitva a könyvtár — a szabadszombatosok kedvéért szombaton is!* Hisszük, hogy mindennek az olvasótábor növekedésében is meglesz az eredménye, s alkalomadtán számokkal is bizonyíthatjuk az új könyvtár vonzását.

Míg Ásotthalom esetében egy *felemelkedési folyamat* megnyugtató megkoronázásának voltunk tanúi, a Pest megyei Tök községet úgy hagytuk el, hogy bizonyosság helyett a *nagy lehetőségek és remények* benyomásait hoztuk magunkkal. — Tökön a híres Egyetértés termelőszövetkezet nagyszabású alkotmánynap

munkás-paraszt találkozájának keretébe iktatták az avatást. A beszédet *Czine Mihály* mondta: különösen a község életében szemmel látható, állandó változást, fejlődést, a termelőszövetkezet mecénási szerepét emelte ki. Tavaly például szabadtéri színpadot épített — ennek idej programfüzete valóban tartalmas és színvonalas műsorokról tanúskodik —, az idén pedig a művelődési ház és a benne levő könyvtár felavatásával bizonyította kulturális törekvéseinek komolyságát és eredményességét.

A művelődési házat egy falusi léptékű régi épület (valaha egyházi iskola és szolgálati lakás) átalakításával hozták létre. Az intézmény érdekessége, hogy a házat *a termelőszövetkezet fogja üzemeltetni, s a tanács lesz a támogató fél a közös fenntartásban. A négy településen működő szövetkezet Tök községet a gazdálkodási együttes kulturális központjává kívánja fejleszteni, ezért a művelődési házat is ilyen szellemben támogatja. Az 1400 lakosú település új művelődési intézményében öt főhivatású népművelőt alkalmazott; a könyvtár élére is hivatásos könyvtáros került.* A házban a könyvtár két helyiséget kapott: a 80 négyzetméter alapterületű könyvtár egyik szobájába a gyermekrészleget és a Petőfi-sarkot, valamint a kölcsönzési adminisztráció helyét telepítették, a másikban a felnőttek részlege van az olvasóasztalokkal és a folyóiratállványokkal. A könyvtár elhelyezése, berendezése jó, azonban az egész még nem volt teljesen „felöltöztetve” az avatás idején. Hogy otthonosságban, vonzásban elérje saját lehetőségeinek maximumát és legjobb falusi könyvtáraink színvonalát, még sok aprómunkát és szeretetet, meg némi textíliát, ízléses díszítést stb. igényel. A tartalmas munkához pedig bizonyos munkák pótlólagos elvégzését, az elmaradások felszámolását. Itt ugyanis *hiányzik az élő könyvtárügy szakmai folyamatossága.* A könyvtár korábban „rettenetes helyen és körülmények között

volt” — mint a könyvtáros mondta —, s a függetlenítésre is csak augusztus elsejével került sor. Ki kellett vonni az állományból 400 kötetet, a maradékot rendezni stb. A gond nem kevés: a tavalyi 230—240 olvasónak csupán a fele része tekinthető „élő” olvasónak, újságot, folyóiratot eddig nem járattak, ebben az évben még nem vásároltak könyvet a 11 000 Ft-os beszerzési keretből.

A nyitás után bizonyosan megrohanják majd a kíváncsiak az új könyvtárt, ezért ahhoz, hogy az érdeklődők igazi olvasókká váljanak, nem ártott volna, ha az intézmény már a nyitáskor „teljes fegyverzetben” fogadja látogatóit. Emlékeztetni kell arra is, hogy az országban három, ún. „Olvasó népért”-mozgalmi bázis-könyvtár van: Aggteleken, Mezőberényben és éppen itt, Tök községben. Mit kíván ez a szerep, amit a község a központi segítség ellenében vállalt, de amibe még bele kell nőnie? Propagálni a Hazafias Népfront sajtótermékeit és kiadványait — remélhetőleg hamarosan megkapják ezeket a HNF ajándékaként —, népszerűsíteni az Olvasó népért mozgalom céljait, vállalkozásait, színvonalas irodalmi mozdulásokat szervezni, figyelni az olvasói magatartásokat, résztvevőket felkutatni és javasolni az olvasótáborokba, közvélemény-alakító olvasókat nevelni —, hogy csak néhány lehetőséget soroljunk fel kapásból a sok közül —, általában pedig: az olvasómozgalmi formák és akciók kísérleti műhelyévé változtatni a könyvtárt. Meg tudja tenni mindezt a töki könyvtár? A lehetőségei mindenestre megvannak rá. De még sok belső erőfeszítésre és külső ösztönzésre is szüksége van, s remélhetőleg a járási könyvtár és a megye figyelő szemén kívül állandó segítségük, gondoskodásuk is hozzájárul majd ahhoz, hogy ez a Pest megyei kis-község ne csak dolgos szövetkezeti gazdairól, hanem a könyvtár jóvoltából olvasó-művelődő embereiről is híressé váljék. (G. Gy.)

Diskay Lenke ex libris